

Forgæves havde vi i Logen ved denne definitive Afgørelse søgt de vante kvindelige Forkæmpere for Kvinde-Valgret. De fandtes ikke denne Gang. De aflagde herved et smukt Tillidsvotum til Regeringspartiet. Udfaldet kendte man iforvejen! Til hvad Nytte være tilstede?! — —

Men i Udlandet, hvor man saa smaat havde tænkt, at Valgretsforslagets mange Akter kunde spilles i en rivende Fart, dér ventede man med Utaalmodighed Afslutningen paa den med saa megen Sikkerhed givne Bebudelse efter at første Akt var spillet.

Da vi hørte, at Valgretsforbundet ikke vilde telegrafere til New York til den internationale Præsident paa Grund af hendes snare Afrejse til Europa, sendte vort Blad det glade Budskab og fik følgende kortfattede Svar:

»Bravo!«

Catt.

Fra Throndhjem fik vi ogsaa et Telegram: Kvindevalgretsklubben. Fru Münter.

Kjøbenhavn.

»Tillykke med den vundne Sejr! Velkommen i de Stemmendes Lejr!

Throndhjems Kvinderaad.

Astrid Storm. Gyda Håbjørn. Gudrun Schultz.

Vi takkede for den hjertevarme Hilsen og ønskede os Held til at kunne følge i Norges Kvinders Fodspor.

Lige nu kom ind ad Døren et Kort fra Madame Elisa Gontscharoff, Riasan, Rusland: »Mine bedste Lykønskninger bringes Eder!« Det ledsagende Billede var en Høne paa Æg, hvorfra alle Kyllingerne stak Hovedet frem. Var dette en Hentydning til Paasken? — Eller var det saaledes ment: at Kvinderne nu havde brudt Skallen og traadte frem for Verden som frigjorte, selvstændige Væsener? Og var den rugende Høne et Billede paa Forliget? — Ja det er ikke godt at vide! Vi kan ialfald haabe, at mange Kvinder gennem Lovforslaget vil føle Frihedens Vinger vokse ud og de hæmmende Skaller falde af! — —

Og fra et Kvindevalgretsblad i London fik vi i Bladets Spalter en Hilsen: »This is excellent news, and we offer our heartiest congratulations to our sisters in Denmark.«

Men én Ting maa vi sige til Slutning: »Ære være vore Mænd! Hvad har de ikke sparet os for!

Det gaar os som Digteren, der siger:

»Man neppe har sit Ønske sagt

»For alting er i Orden bragt!«

Man skulde tro, vi havde lagt os paa Sinde for Stemmerettens Vedkommende de Ord, som Søren Kirkegaard sagde om Lykken: »Lykkens Dør gaar ud ad, jo mere man trykker paa den for at faa den op, jo fastere gaar den i.«

Og vi har slet ikke trykket paa Døren. Vi har blot sagt: »Det høje Ting er vore Venner. Naar Øjeblikket kommer, vil det nok lukke os ind!« Vi har hverken banket, stampet eller vist Spor af Utaalmodighed. Døren gik pludselig op for os, og vi blev ridderligt ført ind til lige Pladser i Kommunerne med Mændene. De vil ingen Forskel have gjort paa dem og os.

I det saa højt priste Norge — som vi da ogsaa af al Evne priser — staar Kvinderne i én Retning tilbage for os. De har ikke: »Equality of Rights« saaledes som vi har det

i kommunal Henseende. Mændene staar foran dem baade kommunalt og politisk. Ellers er Norge langt forud for os, om end vi har faaet et godt Udgangspunkt.

Hos os har alle politiske Partier været enige i, at Kvinderne skulde have Valgret. Uenigheden galdt kun andre dertil sammenkoblede Spørgsmaal. Det var om disse, der blev et Forlig. At Kvinderne skulde have kommunal Valgret var man forlængst enig om.

Hvorledes bliver Kvinderne i England behandlet nu, da de fordrer politisk Valgret? Man byder dem et Cellefængsel i Døgnets tre og tyve Timer og den fire og tyvende en Tur frem og tilbage i Fængselsgaarden med en Fangevogter i Hælene og i seks Fods Afstand fra de andre Fanger. Hvad er deres Brøde? De stod op paa en Stol i Underhusets Forhal og talte for Kvinders Stemmeret. Eller man byder dem den: *Sorte Maria*. »Hvad er det? Hvor stor er den?« spurgte man en af de Fængslede. »Jeg er 4 Fod og 10 Tommer, saa véd I hvor stor den Sorte Maria var som jeg kørte i.« Og i Fængslet havde de en Dragt med Nummer paa, det Nummer som de tiltaltes ved.

Saa strengt gaar det frie England frem mod sine Døtre.

Saasnart vor internationale Formand hørte om Forliget skrev hun: »Skandinaverne har overgaaet Angelsakserne!«

Men Tacitus har ofte prist de nordiske Kvinders Ligestilling med Mændene. Hvem véd, om Arvelighedens Lov gennem Aarhundrederne har bevaret denne Lighedsfølelse, og at det er denne Arv vi kan tilskrive, at Mændene bød os indenfor og gav os Plads ved deres Side? Vi siger nu: »Ære være vore Mænd i hvis Sind Retfærdighedens Bud lød. Det vil bestandigt lyde dér, og Døren vil atter lukkes op og vi bydes ind!«

J. M.

✕ Valgretten.

I Aaret 1888 blev der her i København afholdt en nordisk Kvindekongres. Paa denne meget vellykkede Kongres kom den Tanke gentagne Gange til Orde, at det var *Valgretten*, Kvinderne maatte erobre, for gennem denne at faa virkelig og uafviselig Indflydelse paa Samfundsspørgsmaalenes Løsning og for at faa fjærnet de mange Undtagelseslove, der gælder for Kvinderne saavel i deres private Liv som ude i Erhverslivet.

Efter denne Kongres blev der saa herhjemme startet en »Kvindevalgretsforening«, hvis Program var en Agitation for Kvinders kommunale og politiske Valgret og Valgbarhed. Denne Forening begyndte straks et meget energisk Agitationsarbejde. Det store Flertal af Befolkningen stod paa denne Tid enten afgjort afvisende eller ligegyldigt overfor Kravet om Kvinders Valgret, saa der var et stort Pionerarbejde at gøre for de Dages Valgretskvinder. Foreningens første Møde blev afholdt i Larsens Lokale paa St. Anna Plads, og Lokalet var fyldt til sidste Plads. Men vore Modstandere havde ogsaa paa bedste Maade averteret for Mødet ved at kalde det: »De forrykte Kvinders Møde.« Kommunal Valgret! Aah jo, det havde man jo hørt lidt om. Landstinget havde jo slaat

et Lovforslag herom brutalt ned. Men politisk! Nej, det var jo dog for morsomt: Vilde Kvinder nu ogsaa ud i Rigsdagen. De maatte jo være forrykte! Men vi fik Ørenlyd baade ved dette Møde og ved mange andre store agiterende Møder. Der var Storm og rask Sø i de Dage, naar man lagde ud med Kvindevalgretten. To af vore dygtigste Agitatorer tog Døden: Fru Line Luplau og Fru Anna Nielsen. Den første en højtdannet, energisk Præstekone, den anden en intelligent og lige saa energisk Arbejderkvinde. Men hver havde de en Datter, der tog deres Arbejde op, da Døden rev dem bort. Vi, der har kæmpet for Valgretten, kender alle Frk. Marie Luplau og Fru Andrea Brockmann som deres Mødres Arvtagere, hvad Iver og Opofrelse for Sagen angaar. Paa Partimøderne, paa de offentlige politiske og kommunale Møder og paa Valgtribunerne mødte vi med en høflig, men energisk Anmodning om at blive hørt. Det var Kvindevalgretsforeningen og »Kvindelig Fremskridtsforening« der i Aarene sidst i 80'erne til midt i 90'erne stod som Pionerer for Kvindevalgretssagen. Nu vi endelig i Aaret 1908 har opnaaet at faa gennemført en Del af vort Program, nemlig kommunal Valgret og Valgbarhed, og nu der er saa at sige smult Vande at sejle i for Valgretskvinderne, er der noget vist forfriskende, saltvandssmagende ved at mindes de Dage, da vi med Fru Johanne Meyer som Redaktør styrede ud med Kvindebladet: »Hvad vi vil«, da vi for første Gang mødte frem paa Valgtribunerne med en Forespørgsel om, hvad det blev til med Kvinders Valgret, da vi holdt vort store Kvindemøde i Dyrehaven, da vi sluttede os sammen med de organiserede Arbejderkvinder i »De samlede Kvindeforeninger« — alt for at skabe en offentlig Mening om den nu saa selvfølgelig Tanke: at Kvinder maa og skal have lige Borgerret med Mænd.

Vor Agitation satte Spor — ogsaa i Rigsdagsarbejdet. Aar efter Aar blev der fremlagt Lovforslag om Kvinders kommunale Valgret og Valgbarhed. I Aarene 1890, 92, 94, 98, 1901—04, indtil vi endelig i 1908 opnaar kommunal Valgret og Valgbarhed.

I de 10 Aar fra 1888—98 havde vi agiteret for at erobre den offentlige Mening for vor Sag — noget der for saa vidt var lykkedes os, idet vi i 1901 kunde notere, at der var et Flertal i Landstinget for Kvinders kom. Valgret —.

De næste 10 Aar blev et *samlende* Arbejde indadtil mellem de forskellige Kvindeorganisationer for at opnaa en fælles Optræden angaaende Valgretsagen, især naar og hvor der var Tale om Henvendelser til Regering og Rigsdag. Vi syntes, at vi nu var komne saa vidt, at Agitationen om Kvinders Valgret ud over Landet kunde gaa sin egen Gang, idet vi var overbevist om, at der i alle Landets Egne var Kvinder, der vilde og kunde paatage sig et samlende Arbejde med Valgretsagen for Øje — en Tanke som de nu saa frodigt opdukkende Kvindevalgretsforeninger ud over hele Landet jo viser var rigtig.

De 10 Aar fra 1898—1908 bliver en Kamp om at faa *Rigsdagen* til at give os vor Valgret. I Aaret 1898—99 blev der paa Initiativ af Frk. Luplau og undertegnede sammenkaldt til et Møde, hvortil Ledere for forskellige Kvindeorganisationer var indbudt for at